

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vrstice, če so natisnó enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vera je prva.

Tudi na Slovenskem Štajarskem se čujejo sem ter tja že glasovi, ki pravijo, da naj vero nekako na strani pustimo, češ, da vera pri nas ni v nevarnosti, torej je tudi braniti ni treba. Tega mišljenja bodo zlasti oni, kojim se ponuja neko brezverno rodoljubje. Mi se pa s tem ne strinjamo, kajti iz takih nauk in nazorov bi se utegnili izcimiti verska mlačnost, ki je že sama na sebi nevarna in dostikrat celó začetek nevere. Spominjamo se pri tem Kristusovih besed: »Kdor ni znenoj, je zoper mene!«

Komur je vera, postranska reč, začel se bo ogrevati za kak drugi uzor, ki postane njegov malik, božjo službo pa bo začel zanemarjati; konec tacega mišljenja je, da tisti človek v verskem čutu čisto otrpne, v smrtni grehe pade ter postane sovražnik Boga in njegovih služabnikov, ker mu do tistih mrzi. Kdor je že kaj skusil in videl, je to prelevenje lahko že dostikrat opazoval.

Prav je, da ljubimo svoj národ in svoj jezik, ki ga nam je Bog dal; toda Bog je le en sam in sovraži vsako malikovanje: le Boga moramo čez vse ljubiti, ker je On nas prej ljubil ter celó svojega edinorojenega Sina za nas v smrt dal, in ker vse, kar imamo, le od Njega imamo. Vse posvetno je minljivo, tudi narodnost in materni jezik so le posvetne, minljive stvari, kajti v nebesih bomo vsi en sam rod nebeščanov, vsi enako-pravni otroci nebeškega Očeta in bratje Kristusovi, govorili bomo vsi isti nebeški jezik; tam preneha razloček med národi.

Kakor je torej poštenega človeka vredno, spoštovati in braniti národnost in jezik kot božje darove, tako je nespametno in pregrešno, staviti te darove nad darileca, vsegamogočnega Boga in nad vero. Kdor zavrže vero, upre se Bogu, kajti »vera« pomeni našo »zvezo z Bogom«; ta zveza pa obstoji v tem, da mi njegovim besedam verujemo in njegove zapovedi spolnujemo; ako to storimo, bo tudi Bog svoje po Kristusu in prerokih dane obljube spolnil in nas sprejel v nebeško kraljestvo, katerega nikdar konec ne bo. Vera je torej za nas prva potreba, kajti »kdor ne veruje, je že sojen«, pravi sv. pismo.

Pa ne samo za večnost, tudi za posvetno srečo nam je vera potrebna. Kdor kmetu vero vzame, ga tudi gospodarsko uniči, kakor pričajo stoteri izgledi ob nemški meji na Koroškem in Štajarskem. Kmet mora pri trdem delu toliko trpeti, toliko skrbij in pomanjkanja prestati, da bi moral obupati, svoj dom zapustiti in po svetu bežati, ako ga ne bi tolažila in krepčala sv. vera, ki mu obeta večno veselje za pozemsko trpljenje ter mu veli, hrabro in močato ustrajati v trdem boju ter skrbeti za ženo in otroke, poslednje krščansko izrediti, delu privaditi in jim domačijo kot dedščino ohraniti.

Vera daje krščanskemu kmetu moralno moč, da ostane pri trdem delu, da samega sebe zatajuje in si komaj najpotrebnejše privošči, samo da domačijo svojega očeta spet za svoje otroke ohrani. Kaj bi se naredilo iz naše ljube slovenske domovine, ko bi vsi naši kmetje brezverski liberalci postali, svoje hiše in njive prodali in pa grlu poglali? Tuji ljudje, ki imajo več denarja, ko mi, bi vse pokupili, naš rod pa bi sčasoma zginil. To je navadni konec naših »liberalnih« kmetov: ko so ga enkrat mestni brezverci v »liberalca« predelali, hoče tudi sam po mestno in gosposko živeti; obleče se po gosposko, zahaja ali se vozi v mesto k svojim »priateljom«, dobro je in pije, igra na kvarte itd.; on denar zapravlja, doma pa se delo zanemarija, on zagazi v dolgove, iz katerih ni več rešitve: Konec veselega »liberalnega« kmetovanja tacega posestnika je, da se mu vse proda, on je ženo in otroke ob vse pripravi, sam pa v kaki žganjarni konec vzame, žalosten konec po sodbi svetá, še bolj žalosten v pogledu na večnost!

Kdo bi se po takih zgledih še drznil, slovenskim kmetom svetovati, naj postanejo versko mlačni in naj se poganjajo edino le za svojo národnost?! Tak ni prijatelj, ampak največji sovražnik našega národa. Kmet je najmočnejši steber naše národnosti, in kdo daje kmetu dušno moč, da je in ostane korenjak in poštenjak, če ne sv. vera? Pustite torej posvetne malike abotni in pustolovni gospódi, saj tudi nje ne bodo osrečili; našim kmetom pa ne ponujajte tacega blaga! S tem bi jih le zbegali, spridili in pomehkužili, da bi nazadnje ne bili ne tič, ne miš, ne gospod, ne kmet, breznačajne, veturne veše, da bi svoje prepričanje kakor obleko vsako leto dvakrat menjali.

Pisava rodbinskih imen.

(Interpelacija poslanca Višnikarja in tovarišev.)

(Konec.)

Navedeni podatki in dvorni dekreti pa ničesa ne določajo, kako in v katerem jeziku naj se pišejo posamezna imena, in gotova istina je, da se je pisava raznih imen tekom časa po razvoju posameznih jezikov preminjala in morala preminjati. Dušni pastirji so se izprva posluževali latinskega jezika, kateri ne pozna črk ck, sch, tsch, č, š, ž itd. Za slovanski z in ž nemški jezik nima pismenih znakov, in sploh ne za mnogo slovanskih glasov, in zato nemški pisatelji v znanstvenih knjigah za točno izražanje glasov v nemškem narječju in tujih jezikih v obče rabijo latinsko-slovanske črke.

Po navedenih naredbah bi Hrvatje in Čehi po sedaj veljavnem in navadnem pravopisju niti ne mogli

pisati svojih imen. Hrvatje imajo štiri ali pet raznih pravopisij in Čehi so si še le to stoletje (1820 in 1840) uredili svoje pravopisje. Slovenci so se od 16. stoletja do pred 50. leti posluževali takozvane »Bohoričice« po Bohoričevi slovnici iz leta 1594. Prejšnje črke S, Sh, zh, s in sh so se zamenile s »s«, »š«, »č«, »z« in »ž«. Starih črk sedanji rod več ne pozna, če tudi so v starih maticah. Rusi in Srbi bi se morali pri nas posluževati cirilice.

V minolem stoletju je bila v Nemcih navada, da so ženska imena označevali s končnico »in«, n. pr. »Majerin«. To bi bila velika zmes, ko bi se povsod morali ravnati po ukazu okrajnega glavarja celovskega. Visoka vlada bi morala namestiti celo armado uradnikov, da bi pregledali vse krstne bukve in določili, kako so se prvotno pisala razna družinska imena. Toda vladni organi imajo nujnejša in koristnejša opravila, kakor pa misliti na to, kako bi izražali nasprotje do posameznih narodnostij.

Neumevno je skoraj, kaj je komu na tem, kako se piše njegov sosed. Zablacanu je gotovo vse eno, ali se njegov rojak piše Tschernigg ali Černič. Dvorni dekret z dne 5. junija 1826 dopušča v Avstriji premembo imena le v mali meri in v posebnih slučajih, to pa le z dovoljenjem političnega dež. oblastva. (Najvišji odlok z dne 18. marcija 1866.) Rodovinsko ime je osebna pravica vsakega samostojnega državljana, toda v Avstriji je ta pravica jako omenjena, dasi je večkrat potreba in želja, da se premeni priimek.

Prememba imen je dovoljena v določenih slučajih, n. pr. pri pristopu h krščanstvu ali pri ustupu v cerkven red. In vendar so krstna imena v raznih jezikih pišejo različno, n. pr.: Joannes, Johannes, Johann, Hanš, Jan, Janez, Hanuš, Janoš, Ivan, Ive, Ivo, Giovanni, Jean, James itd. Z ozirom na te razloge vprašajo podpisani ekscelenco g. ministerskega predsednika kot voditelja notranjega ministerstva:

1. Ali je njegovi ekscelenci znan odlok c. k. okr. glavarstva v Celovcu z dne 13. jan. 1896? 2. Kaj misli nj. eksceleha ukreniti, da se obvaruje prebivalstvo takih odlokov, ki niso utemeljeni v postavi in dejanskih razmerah ter le po nepotrebnem vznemirjajo ljudi in izpodkopujejo ugled oblasti?

Na Dunaju, dne 12. marcija 1896.

Povše, dr. Gregorčič, Seichert, Robič, dr. Gregorec, Alfred Coronini, Pfeifer, Kušar, Višnikar, Koblar, Klun, Vošnjak, dr. Ferjančič, Borčič, Radimsky, Nabergoj.

Cerkvene zadeve.

Razstava cerkvene obleke.

Najlepša družba v celi naši škofiji, »družba vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa in v podporo ubožnih cerkev lavantinske škofije«, je, kakor vsako leto, tudi letos priredila razstavo cerkvene obleke, katero so na belo nedeljo otvorili mil. knezoškof. Ob določeni uri so mnogobrojno zbrane ude in prijatelje družbe pozdravili družbin predsednik, preč. g. stolni dekan, L. Herg; na to so poročali o delovanju družbe v preteklem letu in naposled prosili mil. knezoškofa, naj blagovolijo razstavo otvoriti in navzočim podeliti svoj višjepastirski blagoslov.

Iz poročila posnamemo naslednje: Dohodkov je imela družba 2381 gld. 20 kr., za katere je bila prirejena naslednja cerkvena oprava: 2 pluvijala, 26 kazul, 4 vela, 4 stole za praznike, 7 stol za spoved, 6 belo-vijoličnih stol za krst, 5 plaščekov za ciborij, 6 plaščekov za spo-

ved, 3 mašne bukve, 1 kelih, 1 krona za bl. D. Marijo, 8 oltarnih svečnikov, 8 pultov, 22 korokov, 15 alb, 34 humeralij, 115 purifikatorij, 72 lavabo prtičev, 25 večjih in 25 malih korporalij, 8 oltarnih blazink, 12 rdečih, 12 črnih suknij in 12 vijoličnih golirjev za ministrante, 16 korokov za strežnike, 12 pasnikov, 2 rdeča plašča za strežnike, 6 pogrinjaj za pulte, 2 banderi, 1 črna stola in 1 mrtvaško pogrinjalo. Darovi so v ta namen prihajali iz vseh župnij naše škofije.

Na to so imeli mil. knezoškof prelep in globoko premišljen nagovor, katerega glavne misli so naslednje: Najprej so izrazili svoje veselje, da morejo že šestokrat otvoriti razstavo te družbe. Na Telovo l. 1882., dne 16. jun. se je družba ustanovila in v teku 14 let je s posebnim blagoslovom delovala. V preteklem letu je pristopilo 1030 novih udov, tako da je v celem že 12.338 udov. Udnine se je do l. 1894. nabralo 22.137 gld. 83 kr. in v preteklem letu 2381 gld. 20 kr., torej v 14letih skupaj 24.519 gld. 3 kr., gotovo prelepa miloščina ljubemu Jezusu.

Dvojen namen ima ta družba. Prvi je: priskrbeti ubožnim cerkvam dostojne cerkvene oprave. Nekateri udje plačujejo zato na leto po 50 ali vsaj po 12 kr., drugi pa, in to so blage gospe in device, izdelujejo cerkveno obleko pod vodstvom predsednice in dveh prisednic; potem veliko storé v ta namen čč. šolske sestre in v zadnjem času tudi čč. sestre frančiškanke. Te gospe in device, ki skrbé za pravo lepoto oltarja, delujejo prav po vzgledu svetopisemskih žen in devic. Že v stari zavezi so bile žene posebno vnete za lepoto hiše božje, in kaj še le v novi zavezi! V vseh stoletjih krščanstva je bilo obilo žen in devic, ko so na ta način častile Jezusa v presv. R. Telesu.

Veliko važnejši pa je drugi namen te družbe: moliti presv. R. Telo po dnevu, pa tudi po noči, v cerkvi, pa tudi doma. Vsled tega je družba pravi blagoslov celi škofiji in je zelo želeti, da bi se še prav mnogo novih udov oglasilo. Potem so še mil. knezoškof izrazili nekatere želje glede na družbino zastavo, hišo in družbino cerkev ter na to otvorili razstavo. H koncu so se iskreno zahvalili preč. g. st. dekanu, ki vzorno vodijo družbo že od njenega početka, odbornikom preč. gg. st. župniku J. Bohincu in ravnatelju bogoslovja, K. Hribovšku, kakor tudi predsednici, gospej Ani Eichler, ki tudi že od l. 1882. opravlja svojo službo, in obema prisednicama in sploh vsem pospeševalcem družbinega namena ter so podelili vsem svoj višjepastirski blagoslov.

Mil. knezoškof so si potem ogledali lepo razstavljeno obleko. Med drugim je bila na ogled postavljena krasna društvena zastava katol. delavskega društva v Mariboru. Skozi tri dni je bilo vedno mnogo ogledovalcev razstave.

Družba s tako vzvišenim dvojnimi namenom pač zasluži, da bi število njenih udov leto za letom naraščalo. »Gospod je tukaj in nas kliče« (Jan. 11, 28) iz svojega skritega bivališča na oltarjih in nas k sebi vabi. Zato pa Slovenci in Slovenke, ki še niste pri družbi, slušajte Gospodov glas in stopite v krog častilcev presv. R. Telesa v svoj lastni dušni blagor in v korist ubožnim cerkvam naše škofije.

C.

Letošnji novomašniki.

Dvajset novomašnikov dobi letos naša škofija, in sicer bodo v mašnike posvečeni čč. gg. bogoslovci IV. leta: Anton Drogenik iz Kostrivnice, Jakob Fink iz Žiž, Franc Gomilšek od Sv. Petra in Pavla v Ptuj, Franc Gosak iz Žiž, Anton Kovačič od Sv. Eme, Franc Kozelj iz Hajdina, Martin Kranjc iz Manjšberga, Ivan Lorbek od Sv. Lenarta v Slov. gor., Anton Miklič iz Dobrépolja na Kranjskem, Makso Ocvirek iz Celja, Anton Srabočan